

79ste vergadering

Woensdag 18 juni 2003

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: Cornielje

Tegenwoordig zijn 118 leden, te weten:

Aasted Madsen-van Stiphout, Albayrak, Aptroot, Arib, Van As, Atsma, Van Baalen, Bakker, Balemans, Van Beek, Blok, Van Bochove, Van Bommel, Bos, Van den Brink, Brinkel, Bruls, Buijs, Van de Camp, Cornielje, Çörüz, Crone, Depla, Dezentjé Hamming-Bluemink, Van Dijk, Dijksma, Dijsselbloem, Dittrich, Douma, Duyvendak, Eerdmans, Eijsink, Eski, Eurlings, Ferrier, Geluk, Van Gent, Giskes, De Grave, De Haan, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Heemskerk, Herben, Hessels, Van Heteren, Hofstra, Huizinga-Heringa, Jager, Joldersma, Kant, Karimi, Koenders, Koopmans, Kortenhorst, Kraneveldt, De Krom, Van der Laan, Lambrechts, Leerdam, Van Lith, Van Loon-Koomen, Luchtenveld, Marijnissen, Mastwijk, Meijer, Mosterd, De Nerée tot Babberich, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Van Oerle-van der Horst, Omtzigt, Oplaat, Örgü, Ormel, De Pater-van der Meer, Rambocus, Rouvoet, Samsom, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smilde, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spies, Van der Staaij, Straub, Stuurman, Szabó, Timmer, Timmermans, Tjon-A-Ten, Tonkens, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verburg, Vergeer-Mudde, Verhagen, Visser, Van der Vlies, Vos, B.M. de Vries, J.M. de Vries, K.G. de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Waalkens, Weekers, Weisglas, Wilders, Van Winsen, De Wit en Wolfsen,

en de heren Balkenende, minister-president, minister van Algemene Zaken, De Hoop Scheffer, minister

van Buitenlandse Zaken, mevrouw Van der Hoeven, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, en de heer Kamp, minister van Defensie.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Van Dijken, wegens bezigheden elders, alleen voor de ochtend-vergadering;

Fierens en Kalsbeek, wegens bezigheden elders;

Koenders, wegens verblijf buitenslands, alleen voor de middag- en de avondvergadering.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is voortzetting van de behandeling van:

- **het Rapport van de Enquête-commissie Srebrenica (28506) (debat met de regering).**

(Zie vergadering van 17 juni 2003.)

De beraadslaging wordt hervat.

Minister **Balkenende**: Mijnheer de voorzitter. Het debat van vandaag gaat over de gruwelijkheden in Srebrenica, nu bijna acht jaar geleden. Hoe konden ze gebeuren? Wat was de rol van de Nederlandse politiek en van de Nederlandse militairen? Welke internationale omgevingsfactoren speelden een rol? Op welke momenten is gefaald en

waar liggen de verantwoordelijkheden? Deze en honderden andere vragen zijn onderwerp geweest van jarenlang onderzoek. Ik noem het historisch-wetenschappelijk onderzoek van het NIOD, de commissie-Blaauw, de Tijdelijke commissie besluitvorming uitzendingen, de commissie-Van Kemenade, de commissie-Van Middelkoop en de parlementaire enquêtecommissie. Het spreekt vanzelf dat de regering veel respect heeft voor alle waarheidsvindingen en duidingen die de afgelopen jaren zijn gepleegd en de aanbevelingen die daaruit zijn voortgekomen. Ook zijn talloze debatten gevoerd over Srebrenica en zijn zeer veel Kamervragen gesteld en beantwoord.

De vraag kan worden gesteld of er politieke finaliteit in zicht is, bijvoorbeeld vandaag. Ik weet niet of dat mogelijk is. De werkzaamheden van het Joegoslavië-tribunaal zijn nog in volle gang en een aantal schuldigen van de massamoord is nog niet opgepakt. In ieder geval is zeker dat de overweldigende gevolgen van Srebrenica zich vooral op het menselijke vlak niet definitief laten afsluiten. Dat is ook in geen geval de bedoeling van de regering. Ruim 7000 mensen zijn vermoord. Dat mogen en zullen wij nooit vergeten. Namens het kabinet uit ik het immense gevoel van meelevens met de slachtoffers van Srebrenica. Ook uit ik onze gevoelens van erkentelijkheid voor de Nederlandse militairen die betrokken zijn geweest in Srebrenica. Zij worden eveneens nog dagelijks geconfronteerd met de verschrikkelijke gebeurtenissen aldaar. Zij zijn ingezet voor een taak die onmogelijk bleek.

Het drama van Srebrenica laat zich niet uitsluitend vangen in termen van schuld en boete. Voor het